

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi

Diaarinumero LVM/1955/05/2015

Lausunto Yleisradio Oy:n julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta arvioivalle parlamentaariselle työryhmälle

Liikenne- ja viestintäministeriö on 30.10.2015 asettanut parlamentaarisen työryhmän arvioimaan Yleisradio Oy:n tehtäviä ja rahoitusta. Parlamentaarinen työryhmä on pyytänyt Digita Oy:lta ja muilta alan toimijoilta lausuntoa sen tehtävänannossa mainituista asioista. Digita Oy (jäljempänä Digita) kiittää kommentointimahdollisuudesta ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

Digitan lausunnon pääkohdat:

- Ylen rahoitus tulee säilyttää ennallaan
- Ylen tulee keskittyä tehtävässään julkisen palvelun toteuttamiseen
- Sisältöpalveluiden tuominen kaikille yhtäläisin ehdoin toteutetaan kustannustehokkaimmin antenni-tv- jakelulla, jota internet täydentää
- Ylen hallintomallia tulee täsmentää

Yleisradion perustehtävä on arvokas ja säilytettävä asia

Digita näkee, että vahva Yleisradio on kaikkien suomalaisten etu. Missionsa mukaisesti Yle vahvistaa suomalaista yhteiskuntaa ja kulttuuria tarjoamalla kaikille tietoa, sivistystä, oivalluksia ja elämyksiä.¹ Yle tarjoaa jokaiselle jotakin – Ylen palveluita on saatavilla televisiossa, radiossa ja verkossa ympärivuorokautisesti. Tarjoamalla laadukkaat ja monipuoliset sisällöt jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin Yle luo ja vahvistaa kansallista identiteettiä sekä edistää demokratiaa. Toisaalta tuomalla suomalaisten saataville erilaisia näkökulmia ja monipuolista sisältöä maailman eri puolilta, Yle lisää tietoa ja ymmärrystä eri kulttuureista ja vähentää vastakkainasettelua. Näin kaikilla suomalaisilla on lähtökohtaisesti mahdollisuus saada tietoa, viihtyä sekä sivistää ja kehittää itseään.

Ylellä on siten tärkeä ja keskeinen rooli suomalaisen kulttuurin vahvistamisessa ja ylläpitämisessä. Ylen palveluiden korkea tavoitavuus osoittaa, että Yle on myös onnistunut tehtävässään. Digita katsookin, että Yleisradion perustehtävä on arvokas ja säilytettävä asia.

¹ <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/12/01/yle-2020-suomalaisten-keskella>

Julkisen palvelun sisältöpalvelut tuotava kaikkien saataville yhtäläisin ehdoin

Perustehtävänsä mukaisesti Ylen tulee tuoda monipuolinen ja kattava televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Ylelle annetussa julkisen palvelun tehtävässä on tavallaan kolme osaa: (i) monipuolinen ja kattava, (ii) jokaisen saataville ja (iii) yhtäläisin ehdoin.

(i) Monipuolinen ja kattava

Monipuolisuuden ja kattavuuden vaatimus edellyttää paitsi huomattavan monipuolista ohjelmistoa, myös kunakin hetkenä useammalle eri kohderyhmälle suunnattuja ohjelmavaihtoehtoja. Ohjelmistollisen monipuolisuuden toteuttaminen vaatii eri kohderyhmille suunnattua ohjelmatarjontaa myös ns. hyvinä katseluaikoina (prime time). Tämä puolestaan edellyttää laajaa, nykyisen kaltaista kanavavalikoimaa. Julkinen palvelu ei toteudu vain ohjelmistojen rakenteina vaan myös ohjelmien monipuolisena katseluna ja kuunteluna. Tämä on erityisen tärkeää tilanteessa, jossa nk. Must Carry -velvoitetta ollaan poistamassa kaupallisten tv-yhtiöiden kaapelijakelusta.

(ii) Jokaisen saataville

Vaatimus toimittaa julkisen palvelun ohjelmisto jokaisen saataville liittyy paitsi edellä kohdassa (i) kuvattuun monipuolisuuden vaatimukseen, myös siihen, miten laajalti Ylen palvelut ovat suomalaisten saatavilla. Sanatarkasti luettuna Yleisradiolaki edellyttää, että Ylen tulee saattaa koko televisio- ja radio-ohjelmistonsa jokaisen suomalaisen saataville – eli valtakunnallisesti niin, että jokaisella suomalaisella on niin halutessaan mahdollisista vastaanottaa samat televisio- ja radio-ohjelmistot. Nyt tämä vaatimus ei toteudu, sillä Ylen neljä tv-kanavaa ovat katsottavissa teräväpiirtomuodossa eli HD-muodossa² vain runsaassa puolessa Suomen kotitalouksista.³

Ylen päätös olla saattamatta HD-muotoisia TV-kanavia kaikkien saataville asettaa suomalaiset keskenään eri asemaan – osa Yle-veron maksajista saa Ylen HD-kanavat ja osa ei. Päätöksen voidaan katsoa myös luovan eriarvoisuutta - uusinta tekniikkaa edustavat teräväpiirtokanavat ovat vain joidenkin suomalaisten saatavilla.

Digita katsookin, että Ylen tulee merkittävänä toimijana ja julkisen palvelun yhtiönä edistää valmiutta vastaanottaa HD-lähetyksiä tarjoamalla HD-lähetyksensä pikaisesti kaikkien saataville.

(iii) Yhtäläisin ehdoin.

Ylen lakisääteisen tehtävän toteuttamisen kannalta on erittäin tärkeää, että Ylen sisällöt tavoittavat suomalaiset kattavasti ja yhtäläisin ehdoin.

Toistaiseksi kaikki suomalaiset ovat tavoitettavissa yhdenmukaisin ehdoin vain maanpäällisen antenniverkon kautta. Maanpäällinen tv-verkko kattaa käytännössä kaikki suomalaiset – eli 99,96% suomalaisista. Loput 0,04 % kotitalouksista katetaan satelliitin kautta. Antenni-tv -lähetykset kattavat myös kakkosasunnot, noin 500 000 kesämökkiä ja erilaiset tilapäismajoitukset. Antenni-tv -jakelu on jakelutienä kustannustehokas, varma ja kuluttajille alun antenni-investoinnin jälkeen käytännössä ilmainen. An-

² Yle TV1 HD, Yle TV2 HD, Yle Teema HD ja Yle FST HD

³ Ylen mukaan teräväpiirto on kehitysvaiheessa oleva palvelu eikä se siksi ole valmis vastaamaan HD-kanavien jakelukustannuksista. Yle on tarjonnut HD-kanavat jakeluoperaattorien jaettavaksi "vapaasti Pasilasta" vuodesta 2013 lukien. Ylen HD-kanavien jakelukustannuksista vastaa siten Ylen sijaan kaapeli-, antenni-, laajakaista-, IPTV- ja satelliittioperaattorit ja välillisesti palvelumaksujensa kautta näitä verkkoja käyttävät kuluttajat.

tenni-tv -jakelun kustannukset katetaan Yle-veron tuotolla. Digitan näkemyksen mukaan kuluttajille ei tulisi aiheutua Ylen tv- ja radio-ohjelmistojen vastaanottamisesta muita kustannuksia kuin Yle-vero.

Antenniverkko on ylivoimaisesti kustannustehokkain tapa jakaa tv-sisällöt Suomen kokoisessa maassa ja siksi sen kilpailukyky on tärkeää säilyttää myös jatkossa.

Ylen verkkopalvelut eli laajakaistan kautta saatavat palvelut kuten Yle Areena edellyttävät kuluttajien maksettavaksi tulevia laajakaistayhteyksiä, joiden rakentamis- ja käyttökustannukset vaihtelevat huomattavasti yhteyden laadusta ja asuinpaikasta riippuen. Ylen julkisen palvelujen sisältöjen tarjoaminen kaikille yhtäläisin ehdoin laajakaistaverkkojen kautta ei siten ole mahdollista vielä moneen vuoteen.

Yle Areenalla on muita Ylen palveluja täydentävä rooli

Television broadcast-lähetykset tavoittavat päivittäin keskimäärin 3 miljoonaa suomalaista, radiolähetykset 2 miljoonaa suomalaista ja verkkojen kautta välitettävät ohjelmat 1,2 miljoonaa käyttäjää. Voidaan siis sanoa, että tällä hetkellä verkkopohjaiset lähetykset täydentävät broadcast-lähetyksiä, mutta eivät vielä korvaa niitä näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa. Jatkossakin Yle tarvitsee miljoonayleisönsä säilyäkseen vahvana. Miljoonayleisöt Yle saavuttaa suosittujen lineaaristen kanaviensa ja niiden ohjelmatarjonnan kautta. Lineaarisen television miljoonayleisöt mahdollistavat Yle Areenan kaltaisten täydentävien palveluiden suosion.

Tv-sisältöjen jakelu miljoonalle samanaikaiselle katselijalle on jatkossakin varmintaa ja kustannustehokkainta toteuttaa antenni- ja kaapelitelevisioverkon kautta (ns. broadcasting-jakeluna), ja personoidut tv-palvelut internet-verkon kautta. Tällaisesta broadcasting-jakelun ja Internet-jakelun yhdistelmästä käytetään käsitettä Hybridi-TV. Yhdistämällä eri lähetyksetverkojen parhaat puolet katsojille voidaan tarjota laadukkaita, edullisia ja kattavia palveluja. Osa Yle Areenan palveluista on tälläkin hetkellä käytettävissä Digitan hybridi-tv:ssä.

HD-siirtymän toteuttaminen

Vuodesta 2017 lähtien antenniverkossa siirrytään nykyistä laajemmin uuteen DVB-T2 lähetystekniikkaan, joka mahdollistaa teräväpiirto- eli HD-ohjelmistojen lähettämisen tai vaihtoehtoisesti suuremman määrän perustasoisia (SD) tv-kanavia. Tarkoitus on, että nykytekniikalla (DVB-T) lähetettävien ohjelmistojen määrä vähenee samalla vaiheittain.

Teräväpiirto- eli HD-televisioon siirtyminen antenni-tv-verkossa on välttämätöntä, koska suuri osa lähetettävästä ohjelmistosta tuotetaan jo HD-tasoisena. Siirtyminen on tärkeää myös antenni-tv-verkon kilpailukykyyn ylläpitämiseksi – kilpailevissa jakeluteisissä eli kaapeli-, laajakaista- ja satelliittiverkoissa on jo runsaasti tarjolla HD-kanavia.

HD-siirtymä edellyttää, että kuluttajan televisio ja/tai digiboxi pystyy vastaanottamaan teräväpiirto-lähetyksiä. HD-siirtymä tulee aiheuttamaan kuluttajille lisäkustannuksia, elleivät laitteet jo ole HD-katselun mahdollistavia. Tällä hetkellä noin 30 % antenni-tv-kotitalouksien laitteista on HD-katseluun sopivia.⁴ Digita katsookin, että siirtyminen vain HD-tasoihin lähetyksiin tulee tapahtua markkinaehtoisesti toimijoiden yhteisesti sopimalla tavalla siten, että katsojille aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa ja kustannuksia. Rinnakkaislähetysvaiheen tulee olla kohtuullinen niin katsojien kuin toimijoiden kannalta. Digita suosittaa, että lopullinen siirtymäajankohta päätetään 2020 tehtävän

⁴ <https://www.viestintavirasto.fi/viestintavirasto/ajankohtaista/2015/teravapiirtotelevisiotyleistyvatitaastiantenniverkotalouksissa.html>

ns. välitarkastelun jälkeen. Tämän jälkeen TV-toimijat voisivat itse määrittää oman siirtymäajankohtansa. Olisi luontevaa, että Yle julkisen palvelun yhtiönä ottaisi ns. HD-veturin roolin samoin kuin 2000-luvun alussa tehdyssä digisiirtymässä.

Omistajaohjaus

Yleisradion omistajaohjausta ja hallintoa on syytä selkeyttää.

Yleisradio on suoraan eduskunnan valvonnassa ja ohjauksessa oleva yhtiö. Ohjaus ja valvonta tapahtuvat eduskunnan valitseman hallintoneuvoston kautta. Hallintoneuvostolle on annettu Yleisradiolain 6 §:n nojalla laajat tehtävät. Eduskunnan ohjauksen vahvistamiseksi laissa määriteltyihin hallintoneuvoston tehtäviin voisi lisätä Yleisradion strategian vahvistamisen. Hallintoneuvoston tehtäviä voisi myös tarkentaa siten, että hallintoneuvosto päättää julkisen palvelun ohjelmiston laajuudesta ja rakenteesta.

Lisäksi hallintoneuvoston ja hallituksen välistä työnjakoa olisi syytä tarkentaa. Tällä hetkellä Yleisradiolaki sisältää ilmeisesti tyhjentyväksi tarkoitetun listan hallituksen tehtävistä. Tämän listan mukaan hallituksen tehtävänä on nimittää ja erottaa yhtiön ylin johto ja vahvistaa heidän palkkansa, päättää seuraavan vuoden talousarviosta, kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat sekä antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus Viestintävirastolle. Epäselväksi jää kuuluuko hallituksen toimivaltaan näiden lisäksi muita tehtäviä kuten esimerkiksi hallintoneuvostolle tehtävien esitysten valmistelu. Ilmeisesti ei, koska lain perustelujen mukaan *selkeyden vuoksi on perusteltua, että kaikki merkittävä Yleisradio Oy:n hallintoon liittyvä sääntely on kootusti Yleisradio Oy:ssä annetussa laissa.*⁵ Tuntuu kuitenkin loogiselta, että hallintoneuvostolle tuotavien asioiden valmistelu tapahtuisi pääsääntöisesti hallituksessa. Mikäli näin tapahtuu, tulisi se myös käydä ilmi laista.

Julkisen palvelun riippumattomuus

Yleisradion tulee julkisen palvelun harjoittajana olla riippumaton niin poliittisten, taloudellisten kuin muiden eturyhmien vaikutuksesta. Ohjelmatoiminnan riippumattomuuden varmistamiseksi Yleisradiolakiin tulisi lisätä säännös, jonka mukaan ohjelmien julkaisemista koskevat päätökset eivät ole siirrettävissä hallintoneuvostolle taikka hallitukselle.

Helsingissä 21.3.2016

DIGITA OY

Juha-Pekka Weckström
toimitusjohtaja

⁵ HE 43/2005